

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра зоології

Дисципліна: Теорія та методика екологічної освіти в школі

Для студентів денної форми навчання галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини»

Викладач: Бусленко Леся Володимирівна, кандидат біологічних наук, доцент
Buslenko.Lesya@eenu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу Волинського національного університету імені Лесі України:
<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри зоології та на сайті кафедри:
<https://eenu.edu.ua/uk/chairs/zoologiyi>

Передумови вивчення курсу. Освоєння дисципліни ґрунтується на знаннях, уміннях і навичках, набутих студентами в результаті засвоєння дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета дисципліни: забезпечення студентів знаннями про теорію і методику екологічної освіти в школі; розвиток в них готовності до пізнавальної взаємодії з учнями в процесі навчання екології, формування екологічної культури.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія та методика екологічної освіти в школі» є надання студентам базових знань з теорії екології, з актуальних проблем методики навчання екології в школі.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ЛЕКЦІЙ З ПИТАННЯМИ, ЯКІ РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ

Тиждень	Дата	Тема лекції
1		Тема 1. Освіта сталого розвитку та її впровадження при викладанні курсу «Теорія та методика екологічної освіти в школі». Історія становлення екологічної освіти в Україні. 1. Сталий розвиток як провідна парадигма сучасності.

		2. Екологічна освіта як базова складова європейської стратегії освіти для сталого розвитку та механізм реалізації державної екологічної політики. 3. Екологічна компетентність школярів та методики її формування. 4. Екологічні аспекти в історії методики викладання природознавства. 5. Природничо-наукова освіта на початку 20 ст. 6. Розвиток екологічної освіти школярів в другій половині 20 ст.
2		Тема 2. Система екологічної освіти. 1. Безперервна екологічна освіта. 2. Формальна і неформальна екологічна освіта. 3. Екологічна освіта в загальноосвітній школі. 4. Система основних понять та закономірностей екології. 5. Екологічні явища. 6. Екологічні системи. 7. Основні екологічні закони. 8. Підрозділи екології.
3		Тема 3. Цілі і зміст екологічного навчання в загальноосвітній школі 1. Цілі екологічного навчання школярів. 2. Зміст екологічного навчання в загальноосвітній школі. 3. Принципи відбору змісту екологічного навчання. 4. Зміст шкільного курсу екології.
4		Тема 4. Форми навчання екології 1. Форми навчання в навчально-виховному процесі з екології. 2. Урок – основна форма навчання екології. 3. Підготовка вчителя до уроку екології. 4. Планування уроку екології. 5. Екскурсія – як форма навчання екології. 6. Позакласна робота з екології. 7. Позакласна робота і елективні курси з екології.
5		Тема 5. Засоби навчання екології 1. Класифікація засобів навчання екології. 2. Натуральні засоби навчання. 3. Засоби нових інформаційних технологій і технічні засоби навчання. 4. Вербальні засоби навчання екології.
6		Тема 6. Матеріальна база навчання екології 1. Кабінет екології в школі. 2. Куточок живої природи. 3. Екологічний відділ навчально-дослідної ділянки.
7		Тема 7. Методи навчання екології. 1. Загальна характеристика методів навчання екології. 2. Особливості словесних методів навчання екології. 3. Наочні методи навчання екології. 4. Практичні методи навчання екології. 5. Вибір методів при навчанні екології.
8		Тема 8. Методика формування і розвитку знань, вмінь, навиків у процесі навчання екології. 1. Методика формування і розвитку екологічних понять. 2. Методика формування вмінь в процесі навчання екології.

		3. Методика розвитку дослідницької діяльності в умовах позакласної роботи з екології.
9		Тема 9. Педагогічні технології, які застосовують в процесі навчання екології 1. Поняття про педагогічні технології. Розвиваюче навчання. 2. Технології проблемного навчання. 3. Технології модульного навчання. 4. Технології проектного навчання екології. 5. Технології ігрового навчання.
10		Тема 10. Контроль знань та вмінь по екології 1. Етапи і функції контролю знань та вмінь. 2. Принципи контролю знань і вмінь в процесі навчання екології. 3. Методика контролю знань і вмінь в процесі навчання екології.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для студентів денної форми навчання галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини»

№ з/п	Тема	Кількість годин	Кількість балів
1	Лабораторна робота №1. Система основних понять та закономірностей екології. Основні екологічні закони. Підрозділи екології.	2	5
2	Лабораторна робота №2. Урок – основна форма навчання екології. Планування уроку.	2	5
3	Лабораторна робота №3. Екскурсія – як форма організації навчального процесу з екології. Методика проведення екскурсій.	2	5
4	Лабораторна робота №4. Позаурочні форми навчання екології.	2	5
5	Лабораторна робота №5. Планування і методика проведення дослідницької діяльності з екології.	2	5
6	Лабораторна робота №6. Методи навчання екології та їх використання в навчальному процесі.	2	5
7	Лабораторна робота №7. Методика формування і розвитку екологічних понять та вмінь.		5
8	Лабораторна робота №8. Технології розвиваючого, проблемного, модульного, проектного та ігрового навчання екології та методика їх застосування.	2	5
	Усього	16	40

Політика викладача щодо студента. Студент зобов'язаний відвідувати та вчасно виконувати практичні роботи. Пропущені практичні роботи (у разі поважних причин) студент зобов'язаний опрацювати. За відвідування всіх лекцій та практичних занять студент може отримати додаткові бали.

Політика оцінювання

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. Оцінка за кожен виконаний практичний урок продемонстрована у таблиці.

Максимальна оцінка за виконання та оформлення кожної лабораторної роботи складає 2 бали.

За теоретичну підготовку до практичних робіт студенти можуть отримати максимальну оцінку 3 бали. Усні (письмові) відповіді оцінюються за такими критеріями:

1 бал – відповідь неповна на основі прочитаної лекції; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

2,0 бали – відповідь повна, логічна на основі прочитаної лекції; розуміння і розкриття декількох позицій.

3 бали – відповідь вичерпна, логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає роз'яснення всіх систематизованих позицій; використання тексту лекції, підручників та додаткових наукових джерел; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово, або у формі комп'ютерного тестування. Модульний зріз передбачає розв'язання 30 тестових завдань, які складаються на основі лекційного курсу, лабораторних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Для курсу модульних контрольних робіт передбачено 2. Таким чином, максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 30 балів (загалом 60 балів за дві модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає екзамен у формі *тесту*. Пропонується 20 теоретичних тестових завдань першого рівня складності, 10 теоретичних та 5 практичних завдань другого рівня складності та два практичні завдання третього рівня складності. При цьому на екзамен виноситься 60 балів (кожне питання першого рівня складності оцінюється максимум в 1,0 бал, другого – в 2 бали, третього – в 5 балів), а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для складання іспиту потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 - 74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Критерії оцінювання знань

Оцінка	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів
90 – 100	Магістр вміє: Повно, логічно і послідовно розкриває зміст питання, відповідь свідчить про всебічні, систематизовані, глибокі знання, вільно володіє теоретичними основами і педагогічну термінологією, правильно застосовує одержані знання для розв'язання практичних завдань, для аналізу педагогічних явищ, творчо вирішує поставлені завдання, гнучко використовує міжпредметні зв'язки в узагальненні інформації, демонструє ґрунтовні знання першоджерел, уміння самостійно розкривати їх зміст, робити узагальнення і висновки, використовуючи додаткову літературу, вільно володіє нормативною, сучасною мовою, планувати освітню

	діяльність з біології. Самостійно розробляти уроки.
89-75	Магістр володіє понятійним апаратом педагогіки, уміння і навички студента дозволяють викласти матеріал логічно, послідовно, висловити власну думку, зробити висновок, правильно розкриває основний зміст матеріалу, добре знає основні педагогічні закономірності і вміє використовувати їх при розв'язанні практичних завдань, комплексно вирішує поставлені завдання, правильно використовує довідкову літературу, у відповіді допускає 1 - 2 незначні неточності у використанні педагогічної термінології чи тлумаченні педагогічних явищ.
74-60	Магістр достатньо володіє понятійним апаратом, уміння і навички студента дозволяють викласти матеріал досить логічно, послідовно, правильно розкриває основний зміст матеріалу, добре знає основні педагогічні закономірності і вміє використовувати їх при розв'язанні практичних завдань, комплексно вирішує поставлені завдання, правильно використовує довідкову літературу, у відповіді допускає 1 значну неточність (серйозну помилку) у використанні наукової та педагогічної термінології чи тлумаченні педагогічних та біологічних явищ, відчуються труднощі у використанні теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань, не вміє самостійно зробити узагальнюючий висновок.
1-59	У студента відсутня логіка і обґрунтування теоретичних положень, відповідь має переважно репродуктивний характер, допускаються суттєві помилки, відповіді мають фрагментарний характер, у відповіді не розкриті основні поняття..

Політика академічної доброчесності.

Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «Про освіту». Дотримання академічної доброчесності науково- педагогічними працівниками передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна:

1. Біологія і екологія. 6–11 класи: навчальні програми, методичні рекомендації про викладання навчального предмета в закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 н. р., вимоги до оцінювання/ Укл. С. С. Фіцайло. – К. : Ранок, 2019. – 160 с.
2. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : наукометодичний посібник для вчителів / за ред. О. І. Бондаря. – Херсон : Гринь Д.С., 2015. – 228 с.
3. Задорожний К. М. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / К. Задорожний. – Харків : Ранок, 2019. – 208 с.
4. Мирна Л. А. Біологія і екологія (рівень стандарту) : лабор. роб., практ. роб., проекти : 10 кл. / Л. А. Мирна, М. Ю. Бітюк, В. О. Віркун. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. – 24 с.
5. Олійник І. Біологія і екологія. Практикум для 11 класу / Олійник І., Тертична Л. – К.: Навчальна книга – Богдан, 2019. – 24 с.
6. Соболь В. І. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / В. І. Соболь. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2019. – 256 с.
7. Шаламов Р. В. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підручник для 11 класу / Р. В. Шаламов, М. С. Каліберда. Г. А. Носов. – К. : Соняшник, 2019. – 320 с.
8. Шумілова А. В. Еволюція екологічної свідомості школярів під впливом просвітницьких заходів національного природного парку «Слобожанський» / Шумілова А.В. / V-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю (Екологія/Ecology – 2015), 23-26 вересня, 2015. 36. наук. праць. – Вінниця: ТОВ «Нілан- ЛТД», 2015. – 280 с.
9. Царик Л. П. Екологія (профільний рівень) : підручник для 10 класу / Л. П. Царик, І. М. Вітенко, П. Л. Царик. – К.: Генеза, 2010. – 96 с.

10. Царик Л.П. Екологія (профільний рівень) : підручник для 11 класу / Л. П. Царик, І. М. Вітенко, П. Л. Царик. – К.: Генеза, 2011. – 96 с.
11. Царик Л. П. Екологія (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. П. Царик, І. М. Вітенко, П. Л. Царик. – К.: Генеза, 2012. – 96 с.

Додаткова:

1. Возна Н. Г. Екологічна освіта для сталого розвитку / Н.Г. Возна, В.Г. Волошина // Наукові записки, 2010. – Вип. 10. – Част. І. – С. 120 – 123.
2. Гнілуша Н.В. Екологічний практикум / Н. Гнілуша. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. – 116 с.
3. Екологічна освіта в школі: нестандартні уроки, виховні заходи / Автор-упорядник Т.Ф.Рябчук. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2008. – 192 с.
4. Екологія. Програми для навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту, академічний, профільний). 10-11 кл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>
5. Концепція екологічної освіти України / Затверджена рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України (протокол № 13/6-19 від 20.12.2001 р.) – К. : УІДНСІР, 2002. – С.5-25.
6. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти. Начально-методичний посібник для ВНЗ / Н. В. Лисенко. – К.: Слово, 2009. – 400 с.
7. Програма «Екологічна освіта школярів» для 10-11 класів. – К., 2010.
8. Сябренко Р. Методика навчання дисципліни «Загальна екологія» у процесі підготовки майбутніх техніків-екологів / Сябренко Р., Виговська С. В. // Вісник Національного університету оборони України. – №3 (28). – 2012. – С. 112–116.
9. Скиба Ю. А. Науково-дослідна робота з біології та екології у загальноосвітній школі / Ю. А.Скиба, М. М.Скиба. – К.: НПУ ім. М. П.Драгоманова, 2005. – 87 с.
10. Шабанов Д. А. Екологія у шкільному курсі біології / Д. А. Шабанов, М. О. Кравченко. – Х. : Основа, 2005. – 142 с.